

Studie cirkler

God regeringsførelse

Danida

Forord

Formålet med udgivelsen af tre hæfter om ulandsoplysning er at give dig som studiecirkeldeltager et materiale til brug for arbejdet i studiecirkler om udviklingslandene. De tre hæfter i denne serie dækker tilsammen regeringens tre hovedprioriteter inden for dansk udviklingsbistand. Materialet til brug for en studiecirkel udgør et væsentligt led i studiecirkelkonceptet. Materialet skal give dig mulighed for at analysere, vurdere og drage konklusioner. Du kan i øvrigt læse nærmere om studiecirkler i hæftet "Studiecirkler. Manual til ledere af studiecirkler". Hæftet kan rekvireres hos LOF og NETOP for 25 kr.

Du og de andre deltagere i studiecirklen kan selv ved første mødegang forberede indholdet af de enkelte mødegange i form af en slags studieplan. Men ofte er det studiecirkellederen, der står for denne planlægning.

De tre hæfter er skrevet af Folkekirkens Nødhjælp og er udgivet af LOF og NETOP – netværk for oplysning. Vi har modtaget støtte fra Danidas Oplysningsbevilling til udarbejdelse og udgivelse af hæfterne.

Jan René Westh, LOF

Maj 2008

Indhold

Forord	2
Ansvarlige regeringer giver udvikling	3
At dele rettigheder ud	6
Sult er mere end mangel på mad	9
Guatemala; ulighed i demokratiets tegn	11
Burma: Års frustration får frit løb	13
Fremtiden for Mugabes Zimbabwe	14
Den dyreste pind i Afrika	16
Vi skal kolonisere Afrika	18
Kina i Afrika - nykolonisering eller udviklingsalternativ?	21
Forslag til studieplan.....	23

Forsidefoto:

Liberia 1997.

Foto: Mikkel Østergaard

Ansvarlige regeringer giver udvikling

Af Morten Emil Hansen og Carol Rask

For tredive år siden levede omkring 25 procent af jordens befolkning i et demokrati. I dag har murens fald, fjernelsen af militærregimer i Latinamerika og udbredelsen af flerpartisystemet i Afrika øget denne andel til omkring 70 procent.

Selvom udviklingsbistanden som udgangspunkt anses for værende upolitisk, gives den ofte til bestemte samfundsgrupper og er dermed også et potentielt opgør med eller cementering af eksisterende magtstrukturer samt politiske og økonomiske interesser. Under den kolde krig blev udviklingsbistanden f.eks. ofte brugt til at støtte diktatoriske regimer, heriblandt Suharto i Indonesien, Marcos i Filippinerne og Mobuto i Nigeria. Samtidig har støtten til friheds- og demokratibevægelser i udviklingslandene gennem årene været et væsentligt element i udviklingsbistanden og har dermed været i opposition til de herskende regeringer. Dermed kan de internationale donorer heller ikke sige sig fuldstændig fri for et historisk medansvar, når udviklingsbistanden ikke har givet de ønskede resultater om demokrati, vækst og fattigdomsbekæmpelse.

Også i dag præges udviklingsbistanden af ideologiske strømninger. F.eks. har der i mange år blandt vestlige donorer været konsensus om lave offentlige udgifter, handelsliberaliseringer, privatiseringer og lav inflation som væsentlige elementer i de fattige landes udviklingspolitik og dette har derfor også været betingelser for donorerens låne- eller gavebistand. Særligt de økonomiske betingelser har været meget omdiskuterede og har ofte været i modstrid med de fattige landes egne udviklingsstrategier. Ifølge det europæiske netværk Eurodad var der gennemsnitligt 67 krav og betingelser knyttet til hvert enkelt lån fra Verdensbanken til fattige lande, hvilket kritiseres kraftigt af både nationale og internationale civilsamfundsorganisationer.

I de senere år har de internationale donorer anerkendt, at demokrati, menneskerettigheder og velfungerende og ansvarlige offentlige institutioner er en forudsætning for bæredygtig og fattigdomsorienteret udvikling. Dermed er betingelserne for udviklingsbistanden i dag fokuseret omkring en kombination af betingelser om økonomisk vækst og god regeringsførelse. Samtidig er der kommet en øget forståelse for,

*En kvinde studerer oversigten over kandidater ved et valg i Congo.
Foto: Line Brylle*

at de fattige lande selv må tage ansvar for deres egen udvikling og at landenes udviklingsstrategier ikke kan dikteres fra Europa eller USA. Men på den anden side må donorenes betingelser heller ikke blive undskyldning for en manglende debat og engagement af befolkningen og oppositionen, som mange nationale regeringer forsat vægrer sig ved.

Regeringerne og det internationale samfund har nemlig en formel forpligtelse og et ansvar for at realisere og sikre menneskers rettigheder, muligheder og kapacitet til at deltage og påvirke beslutninger som påvirker deres liv. Der er global enighed om, at de grundlæggende menneskerettigheder, sociale rettigheder og demokratiske principper er universelle og bør overholdes i alle samfund. Principperne kom først til udtryk i FN's menneskerettighedserklæring fra 1948, som indeholder et fælles sæt af borgerlige, politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, som indebærer at alle mennesker har lige ret til bl.a. mad, bolig, ejendom, sundhed og uddannelse, arbejde, politisk og religiøs ytringsfrihed samt civile rettigheder som frihed fra tortur og undertrykkelse. Selvom erklæringen ikke er juridisk bindende for regeringerne, har den med tiden udviklet sig til et moralsk regelsæt som følges af verdenssamfundet. I arbejdet omkring en rettighedsbaseret udvikling bruges ofte de stærkere konventioner om borgerlige og politiske

Danmarks støtte til fremme af demokrati og menneskerettigheder i udviklingslandene

Støtte demokratisering, respekt for menneskerettighederne og god regeringsførelse er en klar hovedmålsætning i dansk bistandspolitik, både som et tværgående hensyn og som konkrete indsatsområde i alle større danske bistandsprogrammer. Danmark anerkender at uden god regeringsførelse vil andre udviklingsindsatser kun have begrænset virkning. Regeringen har derfor løbende opprioriteret sin indsats på området og har derfor udviklet strategier for demokrati og retssamfund og effektivitet og ansvarlighed i offentlige sektor. En væsentlig del af den danske indsats er kampen mod korruption, hvor Danmark har et såkaldt "nul tolerance princip", overfor enhver form for misbrug af danske bistandsmidler.

samt økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (ICCPR og ICESCR konventionerne), som er juridisk bindende for regeringer og internationale institutioner.

Men der er ofte lang vej fra underskrivelse til efterlevelse af de internationale konventioner. Derfor må presset for god regeringsførelse starte nedefra igennem de folkelige organisationer og medierne. Men i mange udviklingslande er de demokratiske værdier omkring åbenhed, tolerance, pluralisme og demokratisk kontrol endnu i sin vorden. Befolkningen eller interessegrupperne har kun ringe erfaring med at deltage, forhandle og indgå aftaler omkring væsentlige politikområder. Årsagerne er mange, men skyldes bl.a. manglende viden, redskaber og kapacitet – men også en manglende tro på, at man kan påvirke de politiske beslutninger. Derfor er der fortsat mange samfund som er præget af mangel på menneskerettigheder, demokratiske principper og en fri offentlig debat, ligesom de offentlige institutioner er præget af korruption og nepotisme. Regeringen og de regeringsansatte prioriterer kort sagt ikke en bæredygtig økonomisk udvikling til gavn for hele samfundet. God regeringsførelse skabes derfor ikke over en nat, men er en langsigtet proces som kræver bred deltagelse fra alle samfundslag.

Civilsamfundets rolle

De folkelige organisationer, også kaldet NGOerne, er vigtige medspillere, når det gælder om at fremme demokrati og menneskerettigheder. Der er behov for aktører, der på en upartisk måde kan holde regeringer og deres institutioner ansvarlige overfor befolkningen. Civilsamfundet har en afgørende rolle i at stimulere politisk deltagelse, skabe dialog mellem forskellige interessegrupper, løse konflikter samt at informere og oplyse befolkningen, dvs. at udvikle et aktivt medborgerskab. NGOerne støtter og samarbejder ofte med de progressive reformkræfter, som kæmper for god regeringsførelse og rettigheder til marginaliserede og fattige grupper. Ofte er organisationerne ligefrem en afgørende faktor for at reformer og udviklingsprojekter reelt gennemføres og bliver vellykkede. Derfor er NGO-bistanden også et helt centralt element i dansk og international udviklingsbistand.

Svage og skrøbelige stater

Væbnede konflikter og voldelige sammenstød er ofte et resultat af mange års dårlig regeringsførelse eller religiøs fundamentalisme

og fanatisme. Dansk og international udviklingsbistand er derfor i højere grad begyndt at tage fat i årsagerne til konflikter, som skaber grobunden for fattigdom og marginalisering. I svage og skrøbelige stater giver det direkte samarbejde mellem folkelige organisationer i nord og syd en helt unik mulighed for at støtte en undertrykt lokalbefolkning og de demokratiske kræfter, som ønsker forandring. Dermed har Danmark mulighed for at understøtte forandringsprocesser udenom de udemokratiske magthavere, som sjældent ønsker vores tilstedeværelse eller indblanding. Et klassisk eksempel er Zimbabwe, som i årtier er blevet styret af en lille elite omkring en stærk præsident, som sikrer sin magtposition igennem frygt, vold og undertrykkelse af enhver form for kritik og politisk opposition. Zimbabwes regering er ikke længere villig eller i stand til at sikre befolkningen de mest elementære serviceydelser som fødevarer, vand, sundhed og uddannelse. Det er derfor afgørende at, civilsamfundsorganisationerne fortsætter deres arbejde i Zimbabwe for at ændre disse vilkår.

Øget bistand en forudsætning

Efter hvad mange har betegnet som 'det tabte årti', oplever det afrikanske kontinent i disse år en ny renæssance med færre konflikter, høj økonomisk vækst samt en ny generation af politiske ledere. Derfor modtager en række afrikanske lande også øget udviklingsbistand i disse år, som investeres i f.eks. uddannelse, sundhed og infrastruktur. Samtidig har de internationale mål om fattigdomsbekæmpelse, også kaldet 2015-målene, på rekordtid sat en ny global dagsorden, som både rige og fattige lande målretter udviklingsbistanden efter. De otte mål er både klare og tidsbestemte; fattigdom og sult skal halveres, og sygdomme, analfabetisme og diskrimination af kvinder skal bekæmpes inden år 2015.

Men til trods for at alle beregninger viser, at vi ikke når de internationale fattigdomsmål uden ambitiøse bistandsstigninger, er der en voksende mistillid til den politiske vilje. EUs samlede bistand er pt. faldende og vi er langt fra det fastsatte EU mål på 0,56 pct. af BNI i 2010. Særligt grelt står det til i Storbritannien og Frankrig, som har faldt i udviklingsbistanden på hhv. 29,1 og 15,9 pct. i perioden 2006-2007. Danmark er forsat blandt de lande i verden, som yder mest i udviklingsbistand – men er samtidig det land i Europa som har haft det største fald i udviklingsbistand i de senere år. Derfor kritiseres Danmark ofte af NGOerne

Respekten for menneskerettigheder er et gennemgående element i Folkekirkens Nødhjælps indsats og vores arbejde rettes mod den fattigste del af befolkningen og støtter dem i at organisere sig og formulere deres krav. Vi tror på nødhjælps- og udviklingsarbejde kun får varig effekt, hvis vi nedbryder de barrierer, der forhindrer at fattige kan få opfyldt deres helt basale rettigheder til mad, sundhed, uddannelse og et værdigt liv. Derfor støtter Folkekirkens Nødhjælp kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed hos partnerorganisationer, som forsøger at påvirke lovgivning, budgetter, attituder og praksisser hos lokale, nationale og internationale beslutningstagere og institutioner.

for ikke at ville øge ambitionsniveauet og derved lægge et moralsk pres på resten af EU.

Globalt demokrati

Også på globalt plan er der store demokratiske udfordringer i internationale organisationer som f.eks. FN, WTO og G8. I de store finansinstitutioner Valutafonden (IMF) og Verdensbanken er det de rige lande som har aktiemajoriteten og derfor også dem som bestemmer. F.eks. har USA i praksis mulighed for at nedlægge veto og der kan derfor ikke gennemføres beslutninger i finansinstitutionerne uden amerikansk accept. Derfor har man i en årrække forsøgt at ændre stemmefordelingen således, at de store vækstøkonomier i Asien og de fattige lande i Afrika får større indflydelse. Det har indtil videre ført til en mindre stemmeomfordeling i IMF på nogle få procent, men vi er forsat langt fra en mere fundamental reform og særligt IMF mangler forsat at påvise sin eksistensberettigelse i Kina og vækstøkonomierne, som ikke i samme grad har behov for finansinstitutions hjælp, selv hvis der skulle opstå nye finansielle kriser.

Om forfatterne; Morten Emil Hansen er politisk rådgiver og Carol Rask er seniorrådgiver, begge i Folkekirkens Nødhjælp.

At dele rettigheder ud

Kronik i Berlingske Tidende af Christian Friis Bach, international chef i Folkekirkens Nødhjælp (12.03.2007).

For et år siden var jeg i det nordlige Etiopien i det område, hvor de store sultkatastrofer hærgede i 1970'erne og 1980'erne. Efter et møde med en gruppe lokale etiopiske landmænd kom en af dem hen til mig med et lille "medlemskort", og spurgte om han ikke også kunne få et medlemskort til Folkekirkens Nødhjælp. Jeg svarede lidt forvirret nej, men så forklarede han hvorfor: Han havde oplevet, at den lokale borgmester lyttede til ham, når han fremviste sit medlemskort. Historien fra Etiopien fanger essensen af, hvad en rettighedsbaseret udvikling er. Gennem medlemskortet kunne landmanden identificere sig, og det hjalp ham til politisk indflydelse, til at kæmpe for sine rettigheder og til beskyttelse mod overgreb. Borgmesteren turde ikke bare smide ham ud eller smide ham i fængsel.

Rettighedsbaseret udvikling er en af de mest spændende og perspektivrige tendenser i udviklingsbistanden. I stedet for at dele mad og medicin ud, går flere og flere over til at "dele" rettigheder og redskaber ud. Redskaber, der skal give fattige mennesker mulighed for selv at kæmpe for deres rettigheder: Retten til mad, til uddannelse, sundhed, tag over hovedet og til beskyttelse.

Første skridt i den kamp er at give fattige mennesker bedre muligheder for at identificere sig – dét, som udviklingsøkonomen Hernando de Soto kalder "means of identification". Når de fattige kan identificere sig, kan de få indflydelse på deres eget liv – og indflydelse på de lokale politikere og magtstrukturer.

Det kan ske ved at anerkende, udbygge og beskytte ejendomsrettighederne - ikke mindst for de fattige, for eksempel ved at sikre, at de får skøder på deres jord og registreret deres ejendomme eller dokumenteret deres uddannelser, historie eller tilhørsforhold.

Det har en tredobbelt effekt: De fattige kan identificere sig og dermed bedre få indflydelse. De kan bevise, hvem de er, og med deres skøder og "medlemskort" stille sikkerhed for lån. Det sætter gang i væksten. Og endelig føler de sig som en del af samfundet. Det dæmper op for lovløshed og kriminalitet. Identifikation fører til inklusion.

I de Sotos hjemland Peru blev strategien brugt i et forsøg på at bekæmpe terrororganisationen den Lysende Sti. Hernando de Soto fik overtalt Perus præsident Fujimori og hæren til at anerkende landmændenes egne vagtværn, og de gav landmændene skøder på deres jord. Det virkede. Opbakningen til den Lysende Sti forsvandt i takt med, at de fattige landmænd følte sig inkluderet i og respekteret af samfundet.

Når vi i Indien hjælper med at genopbygge husene efter tsunamien, insisterer vi på, at det nye skøde skrives i både mandens og kvindens navn – og at kvinden står først. Det giver kvinderne status, anerkendelse og indflydelse, og hjælper i kampen for deres rettigheder. De kan ikke bare smides ud. Det er første skridt til mere ligestilling.

Andre steder kan det være kulturelle barrierer, der står i vejen. I et land som Malawi omtales kvinder i sproget ofte som noget, man kan eje, på lige fod med, at man kan eje jord eller en cykel. Her er første skridt i kampen for kvinders rettigheder at ændre sproget og kulturen og sikre, at kvinder bliver identificeret på lige fod med mænd.

Endnu andre steder bruges rettighederne mere direkte. I en række lande bruges kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder nu som et afgørende omdrejningspunkt i kampen mod hiv/aids for især piger og unge kvinder. Det styrker dem og beskytter dem mod overgreb.

I Indien tog en lille gruppe borgere skridtet fuldt ud og anlagde sag ved den indiske højesteret mod regeringen for ikke at overholde den ret til mad, som ellers var nedfældet i forfatningen. Resultatet blev, at domstolen afsagde en række dekretter, der skulle sikre, at retten til mad fik virkning i praksis. Et af dem var, at indiske skolebørn havde ret til et godt og nærende måltid mad i skolen. Det har allerede fået betydning for millioner af indiske skolebørn – mange af dem så fattige, at de tager en del af skolemaden med hjem og deler med deres familie. Det er et eksempel på, at en rettighedsbaseret tilgang kan give markante fremskridt for millioner af mennesker på meget kort tid.

Et afgørende element i en rettighedsbaseret udvikling er organisering. I november besøgte jeg Cambodja og var ude i en fattig landsby, hvor vores lokale partner arbejdede med

*Labour day demonstration i Phnom Penh, Cambodia.
Fotograf Morsi*

rettighedsbaserede metoder. Da vi mødte sekretæren for landsbyregeringen, fortalte han, at han "havde meget, meget travlt", fordi han pludselig modtog stribevis af etårsplaner og femårsplaner fra de lokale landsbyråd. Hans opgave var at samle dem og prioritere imellem de mange planer sammen med landsbyregeringen. Oprettelsen af landsbyråd gav synlige resultater i den politiske proces.

Det er også et eksempel på, at det er afgørende at få "vendt ansvarligheden om". I mange fattige lande – i særdeleshed i lande som Cambodja, hvor der stadig er lange og mørke skygger fra rædselsregimet under Pol Pot – føler befolkningen fortsat, at de skal stå til ansvar overfor magthaverne. I et demokrati skal det være omvendt. Magthaverne skal stå til ansvar overfor befolkningen. Det var det, der var ved at ske i landsbyen i Cambodja, og derfor havde sekretæren fået travlt.

Det skal kombineres med bedre regeringsførelse "fra oven". Det er ikke nok, at befolkningen bliver bedre til at råbe op. Der skal også være nogen, der hører efter. Derfor er det afgørende, at der lægges pres på regeringerne for at sikre en åben, ansvarlig og retfærdig administration. Det handler

om alt fra demokrati, fravær af korrupsion, at sikre civilsamfundet indsigt og indsigelsesmulighed og til simple ting som åbne budgetter og bedre information.

I Uganda viste et studie, at kun 20 øre ud af hver krone brugt på uddannelse nåede de lokale skoler. Det førte til en reform, hvor der blev langt større åbenhed i de offentlige budgetter. Der blev indrykket annoncer i de lokale aviser med information om, hvor mange penge de enkelte skoler burde have fået, og lærere og forældre organiserede sig for at sikre, at pengene kom frem. En senere undersøgelse, publiceret i 2004, viste, at det derefter var 80 øre ud af hver krone, der nåede frem. Information, organisering og effektive institutioner var afgørende.

I Malawi støtter vi lokale organisationers kamp for at påvirke udformningen af det årlige statsbudget og sikre midler til sociale formål. Det kan være afgørende. I Danmark er finansloven en af de vigtigste politiske beslutningsprocesser med tusindvis af henvendelser fra borgere og organisationer, udredninger, analyser, samråd, møder og debatter. Den samme åben og demokratiske proces skal etableres i verdens

Møde i TLAC.

Foto: Alexander Worziger

fattige lande. Og i takt med, at det sker, skal den officielle danske bistand i stigende grad blot sendes som budgetstøtte til de pågældende regeringer. Hvis først der er god regeringsførelse, aktive folkelige organisationer, en fri og kritisk presse, uafhængige kontrolapparater, domstole, ombudsmænd og rigsrevisorer i landene selv, er der ingen grund til at kontrollere dansk bistand fra Udenrigsministeriet i København.

Da det i Nicaragua lykkedes at få en repræsentant for lærernes fagforening ind i den komité, der skulle overvåge bistanden til folkeskolen, kunne de læne sig tilbage på den danske ambassade. Han hidsede sig op og gik til pressen, hvis der var noget galt. Ansvar blev forankret lokalt. Rigtig og rettighedsbaseret bistand kan derfor, modsat hvad Christian Bjørnskov påstår i Berlingske Tidende (6/3 2007), bestemt være med til at fremme reformer og god regeringsførelse.

Rettighedsbaseret udvikling kan dermed også ændre hele måden, vi giver bistanden på. Og det kan ikke mindst ændre rationalet. Insisterer vi på, at alle har ret til mad, uddannelse, sundhed og til beskyttelse, ændrer vi samtidig udviklingsbistanden fra at være almisser til at være en naturlig anerkendelse af, at alle har ret til et liv i respekt og værdighed. Helt som de danske kommunale udligningsmekanismer medvirker til at sikre alle danskere samme muligheder og rettigheder, skal de globale udligningsmekanismer sikre alle mennesker i verden basale muligheder

og rettigheder. Det har ikke kun perspektiver for den enkelte, men for den måde vi anskuer udvikling på – både lokalt og globalt.

Endelig bryder rettighedsbaseret udvikling med den gammeldags opdeling i civile/politiske og sociale/økonomiske rettigheder, og skaber en stærk kobling mellem alle menneskerettigheder – fra retten til uddannelse og mad til ytringsfrihed og foreningsfrihed.

Det er der stærkt brug for. Rettigheder skal ses i sammenhæng og i synergi.

SPØRGSMÅL

- Diskuter hvad I forstår ved en rettighedsbaseret tilgang til udvikling?
- Diskuter hvorfor det er vigtigt at kende sine rettigheder, og hvorvidt det kan bidrage til fattigdomsbekæmpelse?
- Diskuter hvad der kunne være af forhindringer for at arbejde med rettigheder i udviklingslande?

Sult er mere end mangel på mad

Af Lisbeth Engbo, pressechef i Folkekirkens Nødhjælp (10.02.2006)

Selv om Indien er et rigt land, har diskrimination og grådighed kastet over 200 millioner mennesker ud i kronisk sult. Kontrasten er til at få øje på uden for et af New Delhis store indkøbscentre. Uniformerede vagter jager lasede tiggere væk, imens elegant klædte mænd og kvinder kaster hastige blikke på deres Rolexure og hanker op i deres Gucci tasker. Indien er et land i en rivende økonomisk vækst. Efter tsunamien og jordskælvet i Pakistan var den indiske regering heller ikke langsom til at give bistand til sine nabolande. Men i takt med at Indien bliver rigere og rigere, bliver de fattige fattigere.

"Det er rigtigt, at fem procent af inderne har fået det bedre. Men den anden del af sandheden er, at tilværelsen er blevet formørket for omkring halvdelen af befolkningen. De har kun fået det værre," siger Henri Tiphagne, leder af organisationen People's Watch.

90 procent af Indiens kasteløse lever stadig på samfundets bund. Deres menneskerettigheder bliver konstant trådt under fode, selv om kastediskrimination er forbudt ifølge den indiske grundlov.

De kasteløse bor for sig selv, fordi kastefolket ikke vil have dem som naboer. De skal gå barfodede og bøje hovedet, når de møder folk af højere kaste. Mange steder har de ikke adgang til templer og offentlige vandpumper. Love, som skal sikre de kasteløse adgang til en vis procentdel af jorden eller adgang til højere uddannelse, når kun et fåtal.

Enker sulter mest

Kasteløse kvinder står nederst i hierarkiet, og enker undertrykkes endog af deres egne. *"Gud støtter altid de rige, derfor er jeg holdt op med at bede til Gud,"* erklærer en gammel enke i landsbyen Kannikapuram i delstaten Andra Pradesh. Hun rækker sin radmagre tatoverede arm frem for at vise, hvor tynd hun er. *"Det gør ondt i maven og i hele kroppen, når man er sulten,"* forklarer hun.

En af naboerne fortsætter: *"Vi har meget lidt at spise. Når vi ikke har arbejde, spiser vi kun en gang om dagen. Nogle dage lever vi af blade, og*

så drikker vi en masse vand. Det fylder i maven. Men når vi er rigtig sultne, lægger vi os ned og døser," fortæller kvinden, som også er enke.

Nogle af landsbyens mænd og kvinder har forladt deres hjem for at lede efter arbejde inden for byggeindustrien. Resten af beboerne prøver at skaffe en indtægt ved at samle og sælge brænde illegalt. Det har gjort dem upopulære hos både skovmyndighederne og de lokale stammefolk, der også er på jagt efter brænde.

Børnearbejde og gældsslaver

Børnearbejde er også forbudt i Indien. Ikke desto mindre arbejder mellem 10 og 20 procent af de indiske børn, afhængig af hvilken stat, de bor i. De fleste børn kommer fra lavkaste- eller kasteløse familier. I mange familier er forældrene afhængige af børnenes indtægt.

"Her i landsbyen er vi 30 mennesker, der deler 10 personers arbejde. Det vil sige, at vi kun tjener en tredjedel af en dagløn. Vi har prøvet at presse

*En kvinde vasker op i landsbyen
Dudunghari i Indien.
Foto: Mikkel Østergaard*

herremanden til at hæve lønnen, men han vil ikke,” fortæller kasteløse arbejdere i landsbyen Chinna Ayyankulam i delstaten Tamil Nadu, hvor mange børn er ansat i væveindustrien.

I et lille hus i stammelanden Sadum Mandal i Andra Pradesh sidder Eswarama på 14 år sammen med sine forældre og søskende. Deres hus er lavet af palmeblade og nogle få stolper. *”Vi har hverken fået morgenmad eller frokost. Vi spiser kun om aftenen – rødder, blade, frugter og en rotte eller en kanin, hvis vi er heldige at fange sådan en,”* fortæller moderen. Tidligere tjente de lidt penge ved at arbejde for den lokale herremand. Men efter at herremanden voldtog Eswarama og familien meldte det til politiet, har de ikke kunnet få arbejde. Flere steder lever de kasteløse som gældsslaver, hvor de ikke får en egentlig løn for deres arbejde, men må nøjes med kost og logi. 35 familier i landsbyen Indranagar i Andra Pradesh har alle sammen været gældsslaver indtil for et par år siden.

”Det var hårdt at være gældsslaver. Vi arbejdede fra 6-18 uden hvile. Vores herremand gav os mad og købte tøj til os, og vi fik først nyt, når det gamle var slidt op. Penge fik vi ingen af,” fortæller en af de tidligere gældsslaver. Herremanden selv var en rig forretningsmand med kokos- og mangoplantager. I 2002 blev de 35 familier løsladt fra deres slaveri med hjælp fra Folkekirkens Nødhjælps samarbejdspartner SAHANIVASA. De har nu fået tildelt lidt over fem hektar jord, som de er begyndt at dyrke.

Sådan er skæbnen

Men hvordan har de rige og succesfulde indere det med, at en femtedel af deres landsmænd lider af kronisk sult, og næsten halvdelen af alle børn under fem år er underernærede? *”Det er jo ikke min skyld. Jeg har mit liv, og de har deres. Sådan er skæbnen,”* lyder en af de typiske kommentarer fra middelklasseindere, der aldrig har oplevet, at køleskabet var tomt. *”Det ser jo ikke så godt ud med alle de fattige. Men vi indere har det ikke med at misunde hinanden. Og faktisk tror jeg, at de fattige er stolte af min succes,”* lød svaret fra en forretningsmand, der udtalte sig om Indiens fattigdom til tv-stationen BBC World.

Advokat og leder af landarbejdernes sammenslutning i staten Andra Pradesh, P. Chennaiah mener, at Indiens store uligheder har tre grundlæggende årsager: feudalisme, religion og overtro. *”Det er stadig den gamle feudale*

kultur, der dominerer i Indien, især ude på landet, hvor de store jordbesiddere har magten. For dem handler det udelukkende om at udnytte de fattige. Der er bestemt ingen tradition for at dele med dem,” siger han. Samtidig siger hinduismen, at hvis man er rig, er det, fordi man har gjort noget godt i sit tidligere liv. Er man fattig, er det, fordi man har syndet. *”Og dermed fortjener både den rige og den fattige sin skæbne,”* forklarer P. Chennaiah.

Endelig har mange indere den indstilling eller overtro, at hvis man deler ud af sin rigdom, vil man miste det hele. *”Ghandi prøvede at ændre den indstilling ved at sige, at hvis du hjælper de fattige, vil du blive belønnet. Men der var ikke ret mange, der hoppede på den tanke,”* forklarer P. Chennaiah. I princippet findes der nationale fødevarerprogrammer for de fattigste, men ofte eksisterer de ikke i virkeligheden, siger Tapan Padhi, som er leder af organisationen Regional Centre for Development Cooperation, RCDC, i delstaten Orissa. *”Der er ikke regler for, hvordan programmerne skal foregå i praksis. Og hvis der endelig eksisterer en ordning, kan man ikke være sikker på, at det er de rigtige mennesker, der får del i goderne.”* Tapan Padhi føler, at myndighederne er ligeglade med de fattige. *”De fattige er til overs, og det ville være nemmest, hvis de bare forsvandt.”*

SPØRGSMÅL

- a) Diskuter hvorfor lovgivning alene ikke er nok til at bekæmpe kastediskrimination i et land som Indien.
- b) Diskuter hvilke roller, muligheder og forhindringer det internationale samfund har for at afskaffe fattigdom og kastediskrimination i Indien.
- c) Diskuter hvorvidt I mener, at danske virksomheder som handler med Indien, har et medansvar for at afskaffe kastediskriminationen.

Guatemala: Ulighed i demokratiets tegn

Af Linda Nordahl Jakobsen, journalist i Folkekirkens Nødhjælp (24.09.2007)

En ekstrem ulighed kaster stadig skygger over en demokratisk udvikling i Guatemala, hvor størsteparten af landets oprindelige befolkning lever i dyb fattigdom

Selvom den mayaindianske befolkning udgør flertallet af Guatemalas befolkning på 13 millioner, så er størstedelen af dem reelt sat uden for den økonomiske vækst, som Guatemala har haft de senere år. Det samme gælder den demokratiske udvikling i Guatemala, hvor der netop har været valg, og hvor kun en ud af tre stemmeberettigede fra den mayaindianske befolkning overhovedet var indregistreret som vælgere.

"Guatemala bevæger sig kun meget langsomt hen imod en demokratisk udvikling. Vi ved, at de politiske ledere ikke tager hensyn til mayabefolkningen. De er ikke reelt interesserede i et opgør med fortidens blodige forbrydelser eller i at bekæmpe den fattigdom, ulighed og racisme, som har præget vores land i århundreder." Sådan siger Rosalina Tuyuc, der er leder af den nationale enkeorganisation, Conavigua, en af Folkekirkens Nødhjælps mangeårige samarbejdspartnere i Guatemala.

Støtte til rettigheder

Conavigua leder sammen med menneskerettighedsorganisationen Fundación Myrna Mack et projekt, som støttes af Folkekirkens Nødhjælp sammen med Den Europæiske Kommission. Projektets formål er at forbedre levestandarden og den sociale status for den mayaindianske befolkning i Guatemala. Fokus er især på mayaindianske kvinder og unge, som bliver undervist i, hvordan de bedre sikrer sig deres rettigheder, og hvordan de kan styrke deres deltagelse i forskellige beslutningsprocesser på lokalt, nationalt og internationalt niveau. Håbet er også, at projektet gennem fortalervirksomhed kan bidrage til at få den guatemalanske regering til at respektere internationale menneskerettighedskonventioner og overholde de aftaler, som blev indgået med fredsaftalen i 1996, som satte en stopper for 36 års blodig borgerkrig.

Fortalere

"Jeg tror, at det er vigtigt, at vi igennem arbejdet i de forskellige bonde- og mayaorganisationer

Landet med træer

Lidt under halvdelen af Guatemalas 13 millioner indbyggere er "ladinos" eller "mestiz" – det vil sige af blandet eller europæisk herkomst, mens lidt over halvdelen tilhører den oprindelige befolkning – det vil sige en af de 22 maya-etniske befolkningsgrupper, hvor de største grupper er K'iche, kaqchikel, mam og q'eqchi. Der er også en mindre gruppe xinca og garifunas (afrikansk oprindelse). Navnet Guatemala stammer fra det gamle maya-toltec sprog og betyder "landet med træer".

Den Europæiske Kommission støtter sammen med Folkekirkens Nødhjælp projektet "Styrkelse af indfødte folks rettigheder i Guatemala". Projektets formål er at forbedre levestandarden og den sociale status for mayabefolkningen. Målgruppen omfatter 12.000 kvinder og 5.000 unge i 47 mayaindianske lokalsamfund. Projektet arbejder også med at dokumentere tidligere overgreb mod menneskerettighederne.

især styrker kvinderne og de unge, sådan at de inddrages og lærer at blive fortalere for mayaernes rettigheder," siger Rosalina Tuyuc til kulturtidsskriftet Encontrarte. *"For vi ved også nu, at hvis vi sammen hæver røsten, kan vi forsvare vores kultur og vores rettigheder,"* siger Rosalina Tuyuc, som tilføjer, at en af de væsentligste rettigheder for mayabefolkningen er at få adgang til jord, som familien kan dyrke. Hun tilhører selv maya-kactiquel befolkningen og har igennem mange år arbejdet som fortaler for mayabefolkningens og især kvindernes rettigheder i et land, hvor mayabefolkningen igennem århundreder har været *"under de hvides åg"*. Forstået på den måde, at de strukturer, som de spanske erobrere indførte for 500 år siden med blandt andet at tage alle jorder fra den oprindelige befolkning og udlægge dem som store godser og senere hen også til plantagebrug, også gælder den dag i dag.

Ekstrem ulighed og racisme

"Det største problem i dagens Guatemala er ikke, at landet som sådan er fattigt. Det største problem

er, at de ressourcer landet har, er ekstremt ulige fordelt.” Sådan sagde FN’s særlige rapportør i sin rapport om racisme i Guatemala sidste år. Tidligere tal fra FN siger, at 87 procent af mayabefolkningen lever i ekstrem fattigdom – det vil sige for under en dollar om dagen – og at 75 procent af mayabefolkningen ikke har adgang til egne jorder. Samtidig siger rapporten, at racisme stadig er udbredt i Guatemala. De indfødte befolkningsgrupper og grupper af afrikansk oprindelse (garifunas, red.) og deres historiske arv er ”reduceret til turist-fremvisning,” siger FN-rapporten.

SPØRGSMÅL

- a) Diskuter hvorvidt ulighed kan være en forhindring for fattigdomsbekæmpelse.
- b) Diskuter hvordan man kan få den guatemalanske regering til at respektere de internationale menneskerettighedskonventioner.

*Et møde blandt kvinder i Guatemala.
Foto: Mike Kollöffel*

Burma: Års frustration får frit løb

*Af Jonas Nøddekær, Asien-koordinator,
Folkekirkens Nødhjælp (25.09.2007)*

Behovet for hjælp udefra har aldrig været større, skriver Jonas Nøddekær i denne kommentar til situationen i Burma. De seneste dages pressehistorier om urolighederne i landet har sat fokus på et problem, som længe har været gemt af vejen.

Så viste det burmesiske styre igen sit grimme ansigt. Siden midten af august har de burmesiske myndigheder slået hårdt ned på studerende, munke og almindelige mennesker, der har demonstreret mod den 500 % forøgelse af energipriserne, som blev indført den 15. august i år. Det er langt fra første gang, at det burmesiske styre slår hårdt ned på en befolkning, der i snart 20 år har været systematisk undertrykt. Men denne gang er der dog to vigtige forskelle: For det første står kravene om politiske ændringer og etablering af demokrati i Burma nu side om side med krav om forbedringer af levestandarden. For det andet deltager munkene nu aktivt i demonstrationerne. Den brutale prisstigning på energi var bare det seneste led i rækken af forringelser i levestandarden, som den burmesiske befolkning er udsat for, og demonstrationerne i Burma skal ses som en direkte reaktion på dette.

Internationalt pres på Burma

Det internationale samfund med EU og USA i spidsen har i skarpe vendinger fordømt det burmesiske styre, men det er desværre tvivlsomt, om det vil få det burmesiske styre til at løse op. Så længe Indien, Kina og Thailand fortsat handler med den burmesiske styre og investerer i landet, er effekten af det internationale pres begrænset. Mere interessant er derfor det pres, som kommer indefra, og her er munkenes aktive deltagelse særlig interessant. Ni ud af ti indbyggere i landet er buddhister. Hvis en soldat dræber en munk, er han dømt til evig fortabelse.

Behovet for hjælp udefra har aldrig været større

Behovet for hjælp til den undertrykte befolkning i Burma har aldrig været større. Denne hjælp skal ydes både til de burmesere, der er fordrevet fra deres landsbyer og nu lever som flygtninge i grænseområderne mod Thailand og Bangladesh og til befolkningen i de større byer i det centrale

Burma. Spørgsmålet er så, om det burmesiske styre denne gang vil lytte til demonstranterne, og hvis det ikke gør, hvilken betydning har det så på reaktionerne i befolkningen og på det internationale samfund. I værste tilfælde åbner styret ild mod demonstranterne, som de gjorde i 1988 (omkring 3.000 døde under demonstrationerne i 1988). En konsekvens heraf vil være, at folk flygter atter gennem junglen mod Thailand, som allerede huser 150.000 flygtninge. Uanset reaktionen fra det burmesiske styre har demonstrationerne vist, at også den bredere del af befolkningen i Burma er klar til at kræve ændringer. Det er derfor helt afgørende, at Folkekirkens Nødhjælp og andre aktører, inklusive Danida, fortsætter støtten til det burmesiske civilsamfund.

Støtte til civilsamfundet vigtig

Derfor skal den humanitære indsats til en udsultet befolkning, hvad enten den sidder i flygtningelejrene i Thailand, i interimistiske flygtningelejre inde i Burma eller i byerne og det centrale Burma, kombineres med en øget støtte til civilsamfundsorganisationer, herunder også de lokale kirker i Burma. Det er vigtigt, at den skarpe og berettigede kritik af det burmesiske styre fortsætter samtidig med, at der lægges internationalt pres på særligt Indien og Kina. Disse lande bakker nemlig ikke op om kritikken af styret i Burma, men fortsætter i stedet med at handle og investere i Burma, hvilket er med til at skabe plads til, at styret kan fortsætte undertrykkelsen.

SPØRGSMÅL

- a) Diskuter hvorvidt det internationale samfund skal støtte civilsamfundsorganisationer i Burma.
- b) Diskuter hvorvidt det internationale samfund bør lægge pres på Indien og Kina om at stoppe det økonomiske samarbejde med Burma.
- c) Diskuter hvad Danmark kunne gøre.

Fremtiden for Mugabes Zimbabwe

Af Erik Fill og Rene Taus Hansen, kronik i Berlingske Tidende (06.12.2007)

Statsminister Anders Fogh Rasmussen rejser lørdag til Portugal for at deltage i et topmøde mellem EU og Afrika. Selv om krisen i Zimbabwe ikke officielt er på agendaen, så vil der blive talt i korridorerne om, hvordan den fremtidige hjælp til landet skal organiseres.

Adonis Musati led en paradoksal død. Han var en zimbabwer, der tegner alle aspekter af krisen i Zimbabwe. Adonis var en del af fundamentet under præsident Mugabes regime, en politimand, der loyalt havde pareret ordre, indtil sulten og fattigdommen tvang ham til at flygte fra landet. Han drømte om at blive præst og hjælpe sin familie ud af fattigdom. Adonis blev flygtning i Sydafrika sammen med op mod tre millioner andre zimbabwere, der desperat forsøger at komme væk fra en af de værste kriser i den økonomiske verdenshistorie. Den 2. november faldt han om, død af sult foran det sydafrikanske flygtningecenter i Cape Town.

At et medlem af Mugabes sikkerhedsapparat, blandt de mest privilegerede i landet, tvinges til at blive flygtning og dø af sult på trappen foran et regeringskontor i Sydafrika, er et tydeligt tegn på, at krisen har nået usete højder.

Zimbabwe er en af de største, upåagtede, humanitære kriser på kontinentet. Der er flere fordrevne og flygtninge end i Darfur. Mennesker dør i titusindvis, ikke fordi de bliver dræbt af en arabisk militssoldat på kamelryg, men fordi Mugabe forhindrer mad i at nå de landsbyer i Zimbabwe, der støtter oppositionen, og kvinder må lade sig udnytte seksuelt for at få del i den mad, regeringen uddeler. Som i Sudan må mødre og fædre se deres børn dø som følge af sult og underernæring, kombineret med en af de værste AIDS-epidemier i verden og et sundhedsvæsen i ruiner på grund af katastrofal regeringsførelse. Tusindvis af dødsfald, der er politisk motiverede. I Darfur brændes landsbyer ned hver uge. Mugabe brændte i 2005 på to uger 700.000 menneskers huse ned.

Danmark har haft et langt og tæt samarbejde med Zimbabwe; allerede før uafhængigheden i 1980 støttede Danmark bestræbelserne på at give den sorte befolkning et demokratisk Zimbabwe.

Vi trak os meget pludselig ud af samarbejdet med Zimbabwe i 2001 og lukkede ambassaden. Situationen var blevet uholdbar, og fortsat støtte til regeringen var umulig. Imidlertid havde den pludselige exit også den konsekvens, at mulighederne for støtte til menneskerettigheder og demokrati pludselig blev meget vanskelige, da det kræver, man er aktivt til stede.

Anders Fogh Rasmussen rejser på lørdag til Portugal for at deltage i et topmøde mellem EU og Afrika. Allerede inden mødet begynder, er Zimbabwe hovedemnet. Det har været et krav fra afrikansk side, at alle kontinentets ledere, herunder Mugabe, blev inviteret til mødet. Dette krav blev i foråret accepteret af EU i en erklæring der fastslog, at forholdet til et enkelt land – Zimbabwe – ikke skulle stå i vejen for topmødets gennemførelse. Det på trods af, at Mugabe og hans topfolk har indrejseforbud i EU. I sidste uge truede Afrika så også med at boykotte mødet, hvis Zimbabwe blev sat på mødets dagsorden. I protest mod Mugabes deltagelse har den tidligere kolonimagts premierminister Gordon Brown besluttet at udeblive fra mødet.

Først efter Mugabe helt åbenlyst lod landets oppositionsledere torturere i marts, og verden på TV så de lemlæstede politikere, kom der for alvor gang i afrikanske forsøg på at løse krisen. Tv-fotografen, der tog billederne, blev kort efter fundet tortureret ihjel i en grøft i udkanten af hovedstanden Harare. Sydafrikas præsident Mbeki blev af Zimbabwes nabolande (SADC) udpeget som mægler. Desværre er motivationen for SADC og Mbekis intervention ikke at hjælpe folk som Adonis, der dør af sult eller bliver tortureret. Naboerne er først og fremmest opsat på at få tæmmet et pinligt familiemedlem, der ødelægger den gode stemning.

Heldigvis er der nu tegn på et gennembrud for Mbekis mægling mellem regering og opposition og dermed også for en bedring af den økonomiske og sociale situation, selv om intet kan tages for givet, når Mugabe er involveret. Lissabontopmødet kommer derfor belejligt, EU-landene har en oplagt mulighed for, ud over kritikken af Mugabe, at give et positivt bidrag til løsning af situationen gennem betingede tilsagn om støtte til landets genopretning.

Vigtige indrømmelser er blevet givet af regeringen; forfatningen og valgloven er blevet

ændret, så der i teorien er mulighed for friere (ikke at forveksle med frie) valg i 2008. Der er stadig lovgivning, som giver landet status af permanent undtagelsestilstand, den skal også ændres. Men bjerget er ved at flytte sig. Mugabe er Afrikas ukronede mester i politisk manipulation. Han vil trække Mbeki til grænsen, og sikkert længere. Oppositionen vil i løbet af 2008 blive bragt i en desperat situation, hvor den skal vurdere, om den skal deltage i et valg, der er bedre end det sidste, om end langtfra frit og fair, men som Mbeki og Afrika vil godkende. Revisionen af valgloven forhindrer sikkerhedsstyrkerne i at stå for logistikken ved fremtidige valg; i stedet har Mugabe udpeget en general til at styre valget i en af de rebelske dele af Zimbabwe! Måske vil opposition være stærkere, men den gamle mester vil med vanlig snu, brutal politisk taktik vinde valget, og oppositionen vil sidde tilbage og forbande, at den overhovedet deltog.

Men for første gang i sit politiske liv står Mugabe i et bundløst økonomisk kviksand, der kan udløse oprør, som han ikke kan kontrollere. Selv medlemmer af hans politiske elite er nu så trængt, at de åbent giver udtryk for utilfredshed. Der kommer et systemskifte i Zimbabwe, hvis ikke gennem den politiske proces, så gennem det totale økonomiske sammenbrud. Kunsten består i at fjerne en diktator, der undertrykker landet, men også at holde det sammen på en ikke-voldelig og demokratisk måde. Der er således to altafgørende faktorer, der skal prioriteres i krisen: befolkningens behov må ikke overses i den politiske proces, sådan som det sker nu, og overgangen til et demokratisk Zimbabwe skal være ikke-voldelig. EU er Afrikas vigtigste samarbejdspartner og økonomisk livsvigtig for kontinentet. Lande, der foregiver at være venner og partnere, bør kunne kritisere hinanden, når den ene part opfører sig uhensigtsmæssigt.

Anders Fogh Rasmussen kan og bør derfor med fuld ret arbejde for, at situationen i Zimbabwe bliver seriøst drøftet på mødet i Lissabon. De afrikanske lande, specielt SADC, skal vide, at de ikke kan lade Mugabe slippe af sted med et bedre, men ikke godt nok, valg. De skal forpligte sig til, at det besværlige familie medlem lever op til minimumskravene for demokratiske valg og god regeringsførelse. Frem for alt skal fokus være på dem der lider, ikke kun på det politiske spil. Befolkningen i Zimbabwe er ligeglade med politiske forhandlinger, de vil bare overleve. Danmark, med sit ry som leverandør af verdens

bedste bistand, bør sikre, at prioriteringen blandt donorerne, såvel i hovedstæderne som i Zimbabwe, bliver fastholdt på bolden, befolkningen, ikke på hvem der sparker den rundt.

Støtte skal fortsætte til alle demokratiske kræfter. En politisk løsning på krisen vil være en enkelt meget vigtig begivenhed, men de demokratiske processer og institutioner vil fortsat ligge i ruiner. En holdbar løsning må tage befolkningen og civilsamfundet med på råd, men de er helt udelukket fra forhandlingerne. At styrke civilsamfund, fagbevægelse og andre politiske aktører vil være essentielt for at sikre en demokratisk og fredelig overgang.

Når der kommer en acceptabel løsning i Zimbabwe, vil det internationale samfund igen være rede til at investere massivt i landet. Ti års opsparet udviklingsbistand vil formentlig blive »dumpet« på landet. Erfaringer viser, at når store mængder bistand inden for kort tid tilføres et svagt land, bliver kvaliteten af indsatsen dårlig, måske endda direkte skadelig. Danmark bør allerede nu sammen med ligesindede donorer planlægge, hvordan dette undgås, så vi ikke får en situation, hvor hjælpen i bedste fald er uproduktiv. Danmark skal hjælpe demokrati og udvikling ved at være aktivt til stede i Harare. En så kompleks situation kan ikke understøttes per korrespondance. I et land, der i lukkethed måske kun overgås af Nordkorea, bliver man nødt til at have fingeren på pulsen.

Adonis bør være den sidste zimbabwer, der dør på trappen til et sydafrikansk regeringskontor, men det bliver han kun, hvis de afrikanske naboer taler med store bogstaver til Mugabe. Det bør EU gøre dem klart i Lissabon.

SPØRGSMÅL

- a) Diskuter hvad manglen på demokrati og respekt for menneskerettigheder betyder for Zimbabwes befolkning.
- b) Diskuter hvorvidt I er enige i forfatterens forslag til Danmarks rolle i Zimbabwe.
- c) Diskuter hvordan Afrikas selv kan bidrage til en løsning af konflikten i Zimbabwe.

Den dyreste pind i Afrika

Af journalist Simon Ankjærgaard i Kristeligt Dagblad (17.07.2007)

På en brun og bar mark i Inomo i Nord-Uganda står en tynd træpind. Den blev stukket i jorden for to år siden af en entreprenør, der havde modtaget 7,5 millioner ugandiske shilling - svarende til seks års løn for en ugandisk lærer - for at bygge en brønd til de 3000 fattige mennesker, der bor i området. Han er ikke blevet set siden, og pinden står, hvor den blev plantet dengang.

Tom Opwonya kalder den for den dyreste pind i Afrika. Han er koordinator for The Apac Anti Corruption Coalition, TAACC, der har kontor i den nærliggende by, Apac. TAACC er en sammenslutning af 28 lokale, frivillige organisationer og arbejder med at give områdets indbyggere et overblik over de politiske løfter, der er blevet givet, herunder brønden i Inomo.

Tom Opwonya er ikke i tvivl om, at entreprenøren har betalt de lokale politikere penge under bordet for at få den lukrative kontrakt. Ej heller er han i tvivl om, at entreprenøren ingen planer har om at vende tilbage og færdiggøre arbejdet. De 7,5 millioner shilling er nu en del af hans private bankkonti.

Det samme gælder for den såkaldte Apac Youth Road i udkanten af byen - et vejprojekt, der skulle have gjort børnenes vej til skole lettere, men som heller ikke er blevet til noget, fordi en entreprenør har puttet de 17,5 millioner shilling, som projektet har kostet, i lommen. Tom Opwonya slår ud med hånden for at vise, hvor langt arbejdet er nået. I dag, to år efter at kontrakten blev underskrevet, er hundrede meter tilgræsset hjulspor, der ender i et mindre sumpområde, det eneste spor af Apac Youth Road. Det groteske er, at entreprenøren har meddelt regeringen i hovedstaden Kampala, at vejen er færdigbygget.

TAACC er dannet som en lokal reaktion på den omfattende korruption, der ikke bare gennemsyrrer området omkring Apac, men hele Uganda, og som truer med at kortslutte landets ambitiøse demokratiseringsproces.

"Korruptionen i Uganda er velkoordineret og involverer både politikere og embedsmænd", fortæller David Ebong, der er uafhængigt medlem

af det ugandiske parlament og involveret i det arbejde, som Tom Opwonya og TAACC udfører.

"Personlige bekendtskaber er i højeste kurs i Uganda, men nogle gange ville det være rart, hvis man ofrede et venskab for at sikre, at de områder og befolkningsgrupper i Uganda, der er hårdest ramt af fattigdom, får de penge, som de har fået lovning på", mener han.

På den internationale anti-korruptionsorganisation Transparency International's liste over opfattelsen af korruption blandt embedsmænd og politikere kommer Uganda ind på en plads som nr. 105, mens Danmark ligger lige under førerlandene Finland, Island og New Zealand. Ugandas placering vækker bekymring hos de mange internationale donorer, der hvert år pumper millioner af dollar ind i landet.

En af dem, der mest højlydt har slået på tromme for en mere helhjertet indsats mod korruption, er den danske ambassadør Stig Barlyng. Han mener, at Uganda grundlæggende er på vej i den rigtige retning, men at demokratiseringens succes i høj grad afhænger af indsatsen mod korruption.

"Vi har set fremskridt med etableringen af de basale, institutionelle og juridiske rammer i kampen mod korruption, men der er stadig i det ugandiske samfund en udbredt opfattelse af, at korruptionen er gennemtrængende, institutionaliseret og i hastig spredning", sagde han, da han tidligere på året åbnede en antikorrupsions-workshop på Hotel Africana i Kampala.

"Det afskrækker både udenlandske og indenlandske investorer, hæmmer den økonomiske vækst og øger uligheden", fortsatte han.

I dag, fem måneder senere, noterer han sig med tilfredshed, at der er ved at ske noget på området.

"Der foregår i øjeblikket en interessant diskussion om korruption", siger han og henviser til korruptionsskandalen i forbindelse med udbetalingerne fra FN's Globale Fond til bekæmpelse af malaria, tuberkulose og hiv/aids i Uganda. Skandalen har ført til korruptionssigtelser mod tre nu tidligere sundhedsministre samt en højtstående embedsmand. Retssagen mod dem startede i midten af juli.

Det er også værd at notere, at præsident Yoweri Museveni har skærpet tonen mod korruption, siden skandalen ramte avisernes forsider i løbet af foråret, siger han.

Ambassadøren henviser til, at Museveni i en pressemeddelelse i juni fastslog, at *"NRM (det regeringsbærende parti, red.) og den ugandiske hær aldrig har accepteret og aldrig vil, under mit lederskab, acceptere eller dække over korruption eller kriminalitet. Punktum"*. Da præsidenten få dage senere skulle holde sin årlige tale til den ugandiske nation, understregede han, at regeringen fører en nultolerance-politik over for korruption.

Det burde være sød musik, men flere mener, at der er tale om regulær signalpolitik fra Musevenis side. En journalist på et af de toneangivende medier i Uganda siger til Kristeligt Dagblad: *"Museveni kommer med stærke udmeldinger mod korruption, fordi der er et stærkt eksternt pres på ham fra donorernes side. Det er signalpolitik."*

Trådene fra korruptionsskandalen rækker også ind i præsidentpaladset til personkredsen omkring hans kone, men det er der ingen, der tør sige eller skrive offentligt.

Netop derfor tror parlamentsmedlem David Ebong fra Apac heller ikke på umiddelbar succes på det nationale plan. I stedet skal der satses lokalt, mener han.

"Jeg kan mærke, at der i området omkring Apac er en stor opbakning til det arbejde, vi laver. Jeg kan mærke et stærkt engagement i civilsamfundet for at dokumentere den korruption, der finder sted og gøre noget ved problemet", siger han.

Arbejdet i TAACC er støttet af den danske udviklingsorganisation Mellemløst Samvirke, MS, der har sit største landeprogram i Uganda. Også hér tror man på vigtigheden af at arbejde nedefra med at uddanne befolkningen til demokrati.

"Historisk set har det ugandiske uddannelsessystem prioriteret paratviden og fakta", siger Alex Jurua, der er projektkoordinator for MS' demokratiprogram i Uganda.

"Man har ikke fokuseret på de evner, der gør en person demokratisk indstillet og dermed uafhængig og deltagende. Vi arbejder derfor

på at udvikle de demokratiske værdisystemer hos uganderne og uddanne dem til ærlighed, ansvarlighed og solidaritet. Det er vigtigt, at uganderne forstår deres rettigheder og pligter, så de dels lærer at deltage og dels lærer at holde de politisk valgte ledere ansvarlige for deres handlinger", siger han.

I Apac foregår en del af dette arbejde hver torsdag aften, hvor den lokale Radio Apac sætter fokus på korruption på lokalsproget lango. Fra et lille, lummert studie i en lav bygning få hundrede meter fra TAACC's kontor fortæller eksperter, heriblandt Tom Opwonya, hvordan loven er skruet sammen og hvilke rettigheder, man som ugander har, når man støder på korruption. Lyttere kan ringe ind med deres dilemmaer og få gode råd. På verandaen lige ved indgangen hænger en plakat, der med store typer fortæller, at prisen for korruption er underudvikling og menneskelig lidelse. Mellem lytternes opkald og eksperternes gode råd spilles den samme sang. Det er Bob Marleys stemme, man kan høre. På dansk lyder teksten:

*"Der er korruption over alt
Noget for noget
Ingenting for ingenting
Korruption i samfundet"*.

SPØRGSMÅL

- Diskuter hvorvidt der er en sammenhæng mellem fattigdomsbekæmpelse og korruption.
- Diskuter de forhindringer, der kunne være i kampen mod korruptionen i et land som Uganda (f.eks. økonomiske, politiske og kulturelle).
- Diskuter hvilken rolle der er for civilsamfundsorganisationer og medierne i kampen mod korruption i et land som Uganda.

Vi skal kolonisere Afrika

Af journalist Adam Holm i Politiken (20.8.2005)

De fleste afrikanske statsledere er korrupte og misbruger vestlige bistandsmidler. Derfor skal vi sætte de mest problematiske lande under vestlig administration, lyder det fra Rasmus Hylleberg, medlem af de radikales hovedbestyrelse og mangeårig iagttager af Afrika og bistandspolitik.

Tony Blair sagde forud for G8-mødet i Gleneagles, at "Afrika er det 21. århundredes største udfordring".

Løsningen giver vel sig selv: Mere bistand?

"Nej, ikke nødvendigvis mere bistand, men bistand ydet på en bedre og mere fornuftig måde. Der er intet andet kontinent, som i de sidste fyrrer år har modtaget så omfattende international hjælp som Afrika. Det er derfor også forkert, sådan som mange hævder, at vi har glemt Afrika. Tværtimod. Men vi har glemt, eller endnu ikke forstået, hvordan vi bedst muligt hjælper de betrængte afrikanske stater".

Men bistandsstrategierne hjælper tilsyneladende ikke stort?

"Netop. Derfor er udfordringen ikke blot at sende flere penge, men at nytænke bistanden. Desværre kredser debatten altid om det første, men den sang har vi hørt i årtier nu, og Afrika har formentlig aldrig haft det værre end nu".

Igen, skyldes det ikke, at vi bruger for få penge? Selv om Afrika har modtaget mere end andre kontinenter, er det ikke nødvendigvis det samme, som at de afsatte beløb er tilstrækkelige?

"Jeg ville ønske, det var så enkelt, men den forestilling er desværre forkert. Tag Zambia som eksempel. Ifølge den investeringsmodel, som stadig anvendes i bistandsverdenen, skulle landets BNP i dag være ca. 20.000 dollar pr. indbygger med den bistand, som er pumpet i landet. I stedet er BNP godt 500, hvilket endda er mindre, end da Zambia blev uafhængigt. Så den afrikanske virkelighed er væsentlig anderledes, end den tager sig ud på regnearkene hos bistandsorganisationerne og i diverse regeringskontorer. Der sker ingenting alene ved at pumpe flere penge ind i Afrika. Man risikerer tværtimod at forværre de i forvejen massive problemer".

Hvis landene i Afrika, med enkelte undtagelser, skal overleve, har de vel behov for kunstigt

åndedræt i form af netop bistandsmidler i stor stil? "Hvis de skal overleve her og nu, ja. Men det store problem er, at kun meget få afrikanske stater, færre end der er fingre på en hånd, har formået at bruge udviklingsbistanden som afsæt for en fremadrettet udvikling. I øvrigt er det grotesk, at vi er så fokuseret på bistanden. Vi taler om et kontinent, der er svimlende rigt på menneskelige ressourcer og naturalier. Afrikas potentielle velstand ligger i mulden under afrikanernes fødder, ikke i lommerne hos velmenende vesterlændinge".

Hvordan skal man så gribe fat?

"Sagt lidt firkantet: Man skal kolonisere Afrika igen. Jeg mener selvfølgelig ikke, at vi skal tilbage til en undertrykkende og udbytende kolonitid, men afrikanernes politiske ledere har brug for eksternt formynderi. Rigtig mange af de bistandskroner, der ellers var tiltænkt fornuftige projekter til gavn for befolkningen, ender i stedet på disse kleptokraters bankkonti. Dette tyveri ved højlys dag har stået på i mere end en menneskealder, og nu må det bringes til ophør".

Problemet kan næppe isoleres til nogle enkelte personer. Handler det ikke snarere om kulturforskelle?

"Jeg kan ikke udstå kulturargumentet! Som om afrikanerne skulle være dummere eller mindre arbejdsomme end andre mennesker. Varianten af argumentet er forestillingen om den 'glade neger', det er lige så tåbeligt. Den kulturelle forklaringsmodel er en letvægter. For mig at se er problemet institutionelt, og på det punkt har de afrikanske lande i modsætning til eksempelvis de asiatiske lande ikke formået at udvikle tilstrækkeligt stærke institutioner".

Ordentlige statsstrukturer er altså en mangelvare i Afrika?

"Også i den grad! Afrikas ulykke skyldes først og fremmest, at korrupte og magtbegærlige ledere ikke har behov for deres befolkninger. Staterne finansieres primært af bistand og naturressourcer, og der er mangel på egentlige statsinstitutioner med legitimitet. På overfladen ligner de afrikanske stater det europæiske statsideal, men ofte er staten blot en tom skal, og det har de afrikanske ledere desværre ingen interesse i at ændre på. Derfor må vi hjælpe dem - om nødvendigt med moderat fysisk pres - med at styrke de basale statsinstitutioner".

Men fraværet af solide strukturer er vel en del af den negative arv fra kolonitiden?

"Arven fra kolonitiden skal man selvfølgelig ikke tage let på, men det er stadig en alt for bekvem undskyldning for de afrikanske ledere at henvise til den hvide mands overgreb. Hvis disse ledere virkelig ønskede at opbygge stærke og levedygtige stater, der kunne tage hånd om borgernes ve og vel, så havde de også været i stand til at gøre det. Men de er ikke interesseret i at forfølge andet end deres egne kortsigtede målsætninger for personlig berigelse".

Du synes ikke, at der er grund til dårlig vestlig samvittighed over kolonialismen?

"Jo, men jeg mener ikke, at der er grund til at slå sig selv oven i hovedet med den konstant".

Historien er ubetydelig?

"Nej, ikke ubetydelig. Det er klart, at de historiske forhold spiller en rolle, men se til Asien, hvor kolonialismen også har sat sine spor, dér hører man ikke argumentet om, at 'de hvide har ødelagt det hele for os'. Den afrikanske elite misbruger

groft fortiden til at give os dårlig samvittighed, og af frygt for at genkalde racistiske forestillinger om den 'hvide mands byrde' tager vi ikke fat på Afrikas grundlæggende problem, nemlig ledernes uformåenhed. Mange såkaldt almindelige afrikanere hungrer efter politisk frihed, pluralisme, privat ejendomsret og markedsøkonomi. Når ikke deres egne ledere kan eller vil skaffe dem disse goder, så er der andre, som må træde til. Afrikas unge vil have grundlæggende forandringer til det bedre, også hvis det indebærer en form for 'genkolonisering'. Det handler ikke om den 'hvide mands byrde', men om 'den frie mands forpligtelse'."

Konkret: hvordan skal vi medvirke til at bringe Afrika på fode?

"Vi skal tænke mere i statsopbygning og mindre i serviceydelser, forstået på den måde, at vores bistand i dag især bruges på bløde sektorer som uddannelse, sundhed, landbrug, miljø osv. Det er vigtige aspekter af samfundslivet, men så længe

Inflationen er et synligt bevis på krisen i Zimbabwe.

Foto: Christer Lænkholm

SPØRGSMÅL

- a) Diskuter hvorvidt I er enige og/eller uenige i Hyllebergs synspunkter.
- b) Diskuter hvilken rolle, I mener, de afrikanske regeringer har i at udrydde fattigdom.
- c) Diskuter hvorvidt I synes at det internationale samfund skal blande sig mere i interne afrikanske anliggender, f.eks. den økonomiske politik.

de afrikanske stater ikke har noget fundament, som disse institutioner kan hvile på, ender det ofte som en form for avanceret nødhjælp, fordi staterne regelmæssigt braser sammen. Afrika er jo konfliktramt i særklasse, og de grundlæggende årsager til det forholder vi os stort set ikke til. Vi bruger vores bistand til at reparere alt det, som går i stykker, i stedet for langsigtet at opbygge et fundament, der kan bære og dermed sikre en stabilisering af landene. Løsningen er at sikre opbygningen af en egentlig statsmodel for de afrikanske lande. Det er, hvad jeg forstår ved den administrative kolonisering af Afrika. Det vil for alvor gøre en forskel ved at frisætte kontinentets eget potentiale. Afrikanerne er ikke mindre talentfulde eller begavede end andre af klodens beboere, de savner bare en solid platform”.

De afrikanske ledere vil næppe frivilligt afhænde magten. Hvad skal der så gøres?

”Vi skal som udgangspunkt være langt mere styrende i forhold til, hvad pengene bliver brugt til. Det er klart, at vi ikke kan besætte alle landene, men vi skal udfærdige nogle betingelser, der effektivt sætter de værste regeringer under administration. Den dårligste løsning er selvfølgelig ikke at give nogle penge til de stater, som ikke vil være med, men det kan blive konsekvensen. Den bedste løsning vil være en slags FN-administration, suppleret af Verdensbanken, som kan begynde at opbygge en velfungerende forvaltningssektor”.

Vil det ikke, apropos den koloniale arv, være et problem med hvide administratorer?

”Hvem siger også, at de alle sammen behøver at være hvide? Der er i dag et meget stort antal veluddannede afrikanere, som for manges vedkommende enten er i eksil eller arbejdsløse. Der findes en kæmpe intelligensreserve. Afrikanerne kan sagtens selv skabe vækst og følge demokratiske spilleregler, hvis de undertrykkende kleptokrater sættes skakmat. Til at sætte processen i gang kunne man lave en slags civil FN-styrke - en parallel til de fredsskabende styrker - f.eks. bestående af dommere, revisorer og andre forvaltningseksperter, der i samarbejde med lokale kræfter kunne stable landene på fode. Kolonitiden handlede om at udbytte afrikanerne og plyndre kontinentet for dets rigdomme. Den ’administrative kolonisering’ handler alene om at styrke Afrika på afrikanernes præmisser, men ved hjælp af en ekstern autoritet i en afmålt periode”.

Det lyder ikke helt populært hørt med europæiske ører?

”Der sidder mange pæne og velmenende europæere, der tror, at det rigtige er at overlade problemerne til afrikanerne selv ud fra den tanke, at de ’må vide bedst selv’. Det gør de også, men de kan ikke komme igennem med deres viden og deres ønsker, fordi en herskesyg elite sidder tungt på magten. Jeg kender ikke et land, hvor man ikke gerne vil have frihed. Afrikanerne er ikke lykkelige, kort og godt, og det er en skandale, at vi accepterer, at 1-2 procent af Afrikas befolkning holder de øvrige nede i elendighed. For store toldbarrierer, for lidt bistand og kolonial udplyndring, det er de afrikanske leders evindelige klagesang. Den skal vi ikke nynne med på længere. Den velmenende bistandssektor må indse, at det er nødvendigt at stille langt mere kontante krav til afrikanerne, og de borgerlige bør forstå, hvilke utrolige ressourcer, der gemmer sig i Afrika og hos dets befolkninger”.

I 1985 så vi Live Aid. I år havde vi Live 8. Tror du, at vi vil se en gentagelse om tyve år?

”Det kan jeg godt frygte, i hvert fald hvis vi bare fortsætter med at poste penge ind i Afrika uden at udklække nye idéer. Vi er nødt til for alvor at tage Afrika alvorligt ved at stille seriøse krav. Der er ingen grund til misforstået kulturel relativistisk respekt. Afrikanerne er som os, bare dårligere stillede”.

Kina i Afrika - nykolonisering eller udviklingsalternativ?

Af Kaspar Pilmark Andersen, kronik i Information (17.8.2007)

I takt med at Kinas investeringer i Afrika vokser, stiger kritikken fra Vesten. Kina anklages for at være 'nykolonialistisk', uden hensyntagen til menneskerettigheder og demokratiske reformer. Kinas massive investeringer kan imidlertid være med til at inkludere Afrika i den internationale samhandel og skabe grobund for en bæredygtig afrikansk økonomi og udvikling.

Afrika er den eneste region i verden, der er fattigere i dag end for 30 år siden. På trods af at kontinentet har modtaget suverænt flest udviklingskroner, er det stadig præget af hungersnød og ekstrem fattigdom. FN's 2015-mål stiler bl.a. mod en fordobling af udviklingsbistanden til de afrikanske lande, og der vil således komme endnu flere penge til Afrika, men er det løsningen? Man kan risikere, at jo længere tid det afrikanske kontinent er afhængig alene af Vestens bistandskroner, desto mere marginaliseret bliver Afrika i den internationale samhandel.

I de senere år har Kina investeret kraftigt i den private sektor og infrastruktur i Afrika og er i dag den tredjestørste handelspartner på kontinentet. Det er svært at svare entydigt på, hvilken betydning Kina har for den afrikanske økonomi, men et interessant spørgsmål er, om Kinas markedsøkonomiske tilgang i højere grad kan være med til at skabe den udvikling i Afrika, som Vestens bistandskroner endnu ikke har kunnet skabe!

Bistand med betingelser

Vesten har via bl.a. EU, FN og Verdensbanken, op gennem 90'erne til i dag, fokuseret på at give betinget udviklingsbistand. Politiske betingelser, hvor man kræver god regeringsførelse, balance på de offentlige budgetter, respekt for menneskerettigheder og lignende til gengæld for bistand. Bistanden er primært rettet mod den offentlige sektor, især til sundhed og uddannelse. Der er ingen tvivl om, at det er områder, der skal investeres i for at skabe en bæredygtig udvikling, men spørgsmålet er, om man fra Vestens side har været for fokuseret på disse områder? På trods af at vi i Vesten sværger til markedskræfterne, har vi endnu ikke ladet det afrikanske kontinent

nyde godt af den øgede globale samhandel, hvor handelsbarrierer og landbrugsstøtte til europæiske landmænd svækker Afrikas eksportmuligheder og de lokale afrikanske markeder.

Kinas interesse i Afrika

Kinas interesse i Afrika går tilbage til Den Kolde Krig, hvor det afrikanske kontinent udgjorde Kinas alliancepartner og støtte på den verdenspolitiske scene. Selvom Kina gennem 1980'erne nedprioriterede kontinentet, fandt kineserne støtte hos de afrikanske ledere, når Vesten kritiserede Kina for manglen på menneskerettigheder. Afrika har således været en mere eller mindre fast alliancepartner gennem et halvt århundrede. De afrikanske lande har eksempelvis spillet en stor rolle i Kinas optagelse i WTO i 2001, og i Kinas anerkendelse som en markedsøkonomi.

Adgangen til råstoffer, og særligt olie, som Kina i dag er verdens næststørste forbruger af, spiller en kæmpe rolle for den kinesiske interesse i Afrika. Kina har siden overgangen fra planøkonomi til markedsøkonomi i slutningen af 1970'erne været én af de hurtigst voksende økonomier i verden og er i dag verdens fjerdestørste. Kina er ikke længere selvforsynende med energi og kigger derfor til det afrikanske kontinent efter olie. For retten til at udvinde olie giver Kina favorable lån og en øget bistand, som er bundet til indkøb af kinesiske varer, og Afrika er dermed blevet et marked for kinesiske forbrugsgoder, særlig inden for tekstilindustrien.

Endelig spiller opgøret med den vestlige magtdominans en rolle. Kina ønsker, at deres økonomiske status som supermagt skal udmønte sig i en tilsvarende politisk magt, og da Afrika samlet udgør en femtedel af FN's nationer, sætter Kina sig på en betydelig magt i FN-systemet med disse stemmer. Stemmer som sikres via handelsaftaler.

Det kinesiske alternativ

Kina har alene i det første halvår af 2007 øget samhandlen med Afrika med 25 procent i forhold til året før, ligesom de kinesiske investeringer i Afrika sætter nye rekorder. Kina har ligeledes sendt fredsbevarende tropper til forskellige missioner i Afrika, og der har desuden i de senere år været en kæmpe stigning i den kinesiske turisme i Afrika. På længere sigt har Kina udtalt

ønske om at etablere en toldunion med landene i det sydlige Afrika og en generel frihandelsaftale med kontinentet.

Kinas øgede efterspørgsel på råstoffer har betydet, at priserne er begyndt at stige igen efter mange års fald, og nye tal fra Verdensbanken viser, at der i de sidste 10 år har været en gennemsnitlig økonomisk vækst i Afrika på 5,4 procent, hvilket er fuldt ud på højde med andre dele af verden.

Denne vækst kan ifølge tænketanken African Policy Studies til dels tilskrives Kinas øgede økonomiske engagement i Afrika de senere år. Kina konkurrerer, udover med Vesten, med lande som Indien og Taiwan om afrikanske råstoffer. Den store efterspørgsel gavner de afrikanske staters forhandlingssituation, hvilket får priserne til at stige. Kinas engagement på kontinentet giver samtidig de afrikanske lande et større manøvrerum, da afrikanske ledere ikke udelukkende er afhængige af vestlige donorer og deres krav om god regeringsførelse, demokrati og lignende. De afrikanske stater kan i stedet vende sig mod Kina, der ikke blander sig i staternes interne anliggender.

Kinas behov for råstoffer kan desuden fungere som katalysator for udvikling i Afrika ved at igangsætte lokal produktion. Det intensiverede samarbejde kan medføre, at Kina overfører ekspertviden og teknologi til lokale virksomheder og dermed opbygger lokal kapacitet. Hvad måske er endnu vigtigere er, at de afrikanske lande i højere grad er med til at sætte præg på deres egen økonomiske udvikling og kan dermed, på længere sigt, slippe ud af deres afhængighedsforhold af Vesten.

Kina som ny kolonimagt

Der er dog en række konsekvenser, som tegner et mere dystert billede af Kinas engagement i Afrika. Kinas jagt på råstoffer betyder bl.a., at de uden skelen til menneskerettigheder og demokratiske reformer, støtter diktaturer som bl.a. Sudan og Robert Mugabes Zimbabwe. Dermed udskyder eller forhindrer Kina nødvendige reformer til gavn for den fattige befolkning.

Selvom Kina investerer i infrastruktur, betyder det ikke, at der skabes flere arbejdspladser i Afrika. Kina medbringer selv arbejdskraft til byggeprojekterne, og kombineret med deres 'hjælpepakke' med favorable lån og en øget

bistand, som er bundet af indkøb i Kina, betyder det, at der skabes job i Kina, mens det afrikanske jobmarked undermineres. Desuden er kinesiske varer med til at udkonkurrere lokale markeder, særligt inden for tekstilindustrien. Det er da heller ikke alle afrikanske lande, som bidrager positivt til den gennemsnitlige vækst på 5,4 procent - med undtagelse af de olieproducerende lande, har landene i Afrika et handelsunderskud med Kina.

Selvom der ikke findes et entydigt billede af det kinesiske engagement i Afrika, tyder intet på, at den kinesiske 'safari' ændrer Afrikas marginaliserede rolle i verden. Kontinentets naturressourcer bliver fortsat udtømt på ufavorable vilkår for Afrika, og Kina stryger langt den største del af overskuddet. Det er dog vigtigt ikke ensidigt at fordømme Kinas engagement i Afrika og i stedet prøve at skabe dialog og fælles rammebetingelser mellem modtagerlande og nye og gamle donorlande.

På den måde kan den kvalitative del af bistandssamarbejdet med god regeringsførelse, demokratiopbygning og lignende kombineres med investeringer i den private sektor. Med en kombination af de to tilgange kan man således sikre en demokratisk såvel som økonomisk udvikling til gavn for de omkring 50 procent af Afrikas befolkning, der lever for under en dollar om dagen.

Kaspar Pilmark Andersen er BA i statskundskab og kandidatstuderende på Center for Afrikastudier.

SPØRGSMÅL

- a) Diskuter hvorvidt I mener at Kinas rolle i Afrika er positiv.
- b) Diskuter hvorvidt I mener at danske interesser skal påvirke den bistand, vi yder til Afrika.
- c) Diskuter hvorvidt I er enige i, at der skal stilles betingelser til gengæld for udviklingsbistand.

Forslag til studieplan

Antal mødegange: 7 à 2 timer.

1. mødegang: Drøftelse og udformning af studieplan: Forslaget til studieplan kan følges; man kan også vælge at tage studiecirklematerialet i en anden rækkefølge og evt. med supplerende materiale.
Afklaring af videns- og erfaringsniveau i studiecirklen.
2. mødegang: Drøftelse af "At dele rettigheder ud" og "Sult er mere end mangel på mad".
3. mødegang: Drøftelse af "Guatemala – ulighed i demokratiets tegn" og "Burma – års frustration får frit løb".
4. mødegang: Drøftelse af "Fremtiden for Mugabes Zimbabwe" og "Den dyreste pind i Afrika".
5. mødegang: Drøftelse af "Vi skal kolonisere Afrika" og "Kina i Afrika – nykolonisering eller udviklingsalternativ?"
6. mødegang: Sammenfatning af arbejdet i studiecirklen.
Evt. forberedelse af opfølgning i form af en ny studiecirkel, et foredrag, et debatmøde, en udstilling.
7. mødegang: Evt. fortsat sammenfatning af arbejdet i studiecirklen.
Evaluering af studiekredsen.

*Cambodia.
Foto: Morsi*

Udgivet af:

LOF

Alhambravej 6
1826 Frederiksberg C
Tlf. 33 21 86 80
Fax 33 21 20 75
lof@lof.dk
www.lof.dk

**i samarbejde med Folkekirkens Nødhjælp og NETOP
med støtte fra Danidas oplysningsbevilling**

Redaktion; Morten Emil Hansen (ansv.) og Carol Rask.
Tak til Linda Nordahl Jakobsen og Helga Mikkelsen for research.
Layout: Martin Hansen

København, maj 2008